

Ulyd.
JOHAN NORDAHL BRUNS

Betragtninger

ved

DE BESCHES

Grav.

BERGEN, 1787.

Trykt i Hans Kongl. Majefts. privilegerede Bogtrykkerie,
hos RASMUS H. DAHL.

Multis ille bonis flebilis occidit.
Horats.

Hvo er du, som leeder efter Lys i Mørket,
efter Viisdom ved Gravene?

Tænkende Læser!

Hvad vil du lære ved denne?

Vil du see en Mand, lykkelig og æret?
eller retskaffen og elsket?

eller fyg og skröbelig, og midt i en Forfatning,
al Verden maatte misunde ham,
et Maal for alles Medynk?

Eller vil du med din svagt brændende Lampe
giennemgranske Forsynets mørke Gange,
hvorledes den Evige kuldkafter Viisdoms stærke Planer
formörker de mest glimrende Udsigter,
og anretter en Lidelfers Skueplads,

hvor Mennesket omhyggelig plantede sig et Eden?

Eller vil du see,

hvorledes Barmhiertighedernes Fader
forstaaer at drage os ud af Verden,

At ydmyge for at ophöye,

At faare for at helbrede,

At giöre os uskikkede til Livet for at berede os
til Döden?

Alt dette kan du see og lære ved

DE BESCHES GRAV.

De BESCHE

var i sin Tid en af de Lykkelige,
föd af værdige, retskafne og formuende Forældre,
opdragen betimelig til Videnskaber,
og dannet af Naturen til sin Bestemmelse.
Han vedste hvad han skulde blive,
og han vilde være det med Ære.

Et Apothek i Bergen og et andet i Kiöbenhavn
vare ikke Skoler tilstrækkelige nok for at lære
en tænkende Mand alt hvad han vilde viide.
Han havde Lyft at læse i Naturens store Bog,
og han blev oplært ved Gammaliels Födder,
Linée,

Hvis Alder var Naturens Navne-Dag,
Hvis Lærebygning kneiser over enkelte Opdagelser,
som Cedertræ paa Libanon over
Smaakrattet i de lave Dahle.

Den udödelige Linée
var hans Lærefader,

Derfor blev han en Mand i sit Kald,
og behöfte ikke at opgive Menneskers Helbred og Liv
til Leyesvendes vakkende Indsigter.

Orden og Nöyagtighed
syntes han at være föd til;
Den herskede i hans Handlinger,
den glimrede i hans Huus,
den gavnede i hans Apothek.
Derfra turde man ikke betrygte
det pestilentialiske Quid pro quo,
som dræber først
og betales siden.

Han blev lykkelig ved Ægteskab,
uden at gifte sig Penge til,
Længe bevarede han sin Troelovede i Taushed
sit Troeskabs Løfte,
Hun fik hundrede Leiligheder til at giengielde det,
især i hans sidste Lidelsers Aar,
da han af alt sit Verdens Gode,
ikke fandt Smag i noget andet,
end denne uforlignelige Ægtefælles Sælskab.
Ofte saae jeg ham da
tagende hendes Haand med troefast Omhed
og med Taarefulde Øyne velsignende Himmelen,
som bevarede ham denne Støtte,
hvortil at hælde sin Brøstfældighed.

De BESCHE
var i sin Velmagt æret;
thi han var formuende, sælskabelig, vennekjær.

Han var god Huusholder,
men dog velgiørende.

Hans Giestfriebed
var ikke overvældende og modbydelig;
men takkelig og indbydende.

Han beværtede med Smag,
endog naar han beværtede tarvelig,
Og man maatte som oftest være glad hos ham.

Al slags Nedrighed
var hans Siels Affkye.
Han var en Mand af Ære,
og hans Huus eet af de mest glimrende i Bergen.

De BESCHE
var grundreedelig,
At hykle forstoed han ikke,

Og den, han havde noget imod;
kunde læse det i hans Anfigt.

Han havde Ære for GUD og hans Ord,
Og hvad han i sin sidste Tid mest beklagede,
var,

At han ikke kunde komme i HERRENS Huus,
Derfor var Söndagen nu blandt de 7 Dage
allermindst hans Hviledag;
tvertimod hans allertyngste Dag.

Er hans Almiffers Rögte ikke saa höyröftet,
saa er det

fordie han ikke selv lagde det Ord i Munden,
fordie han kunde give og tie,
fordie han heller ville være end synes god.

Stundom röbedes dog hans Godædighed mod Trængende,
Endog saa jeg veed med Vished,
at den kronede hans sidste Dage.

DE BESCHE

var et Menneske,
og havde sin Skröbelighed;
Kun at Efterslægten vilde nævne den
med sit rette Navn.

Jeg tör nævne den ved hans Grav,
Jeg turde nævne den for ham selv,
og han taalte at höre den nævne af sin Ven.
Om for at fornærme noget Menneske paa Jorden
kunde han besværlig taale den mindste Fornærmelse;
ja den endog, som blot syntes ham at være det,
kunde vel stundom bringe hans Sind af Ligevægt.

Stiltiende qualte han da og alt for længe
sit Sinds Kränkelse.

Den samlede Kræfter og udövede omsider,
som oftest over ham selv al sin Gruesomhed,

Min Læser!

Du kiender Manden paa disse Træk;
men du skal kiende Lykkens Omvexlinger
og Livets Forfængelighed af de følgende:

De B E S C H E,

reddet eengang af Dödens Strube,
naaede igien, til manges Glæde, sin fulde Styrke.
Nu saae han sin eeneste Datter gift, efter sit Ønske.

Nu kunde han til sin Svigerfön overlevere

sit kære Barn,

sit smukke Huus,

sit vel forsynede Apothek:

Nu havde han prydet for sig selv

sin Fædreneboelig,

og dannet den til et Sorgenfrie.

Nu stod det der, som i en Frydenlund,
smilende sin tilkommende Beboer i Möde.

Nu var Land skabt og Gröde voxte,
hvor för

Fisken leegede og Bölgen rullede.

Nu var Haven omskabt,
meere udviidet, bedre prydet.

Nu havde den hastig voxende Lön
böyet sin lærvillige Top

efter Buegangens kunstige Hvelvinger,

og nu udgjorde den næsten et draabefrit Tag.

Nu formeerede de sælskabelige Linde en stærk Linie
mod den brusende Vestenvind.

Nu vare Billedhuggerens og Mählørens Arbeyder
indbragte med udsögt Smag mellem det grønne,

Og her, midt i denne Have, laae den nydelige Eremitage,
ventende paa sin lykkelige Eiermand.

Hans Siels Attraae stoed dertil længe förend han kom der.

Der, tænkte han, der skal jeg födt henbringe
og i uforstyrret Fred mine övrige Dage:

Der skal jeg möde Solen i sin Opgang,
naar den fra Blaaemandens höyeste Top
kiger ned i vor Dahl
og speyler sig i Lundgaards Vandets glatte Overflade:

Der skal jeg höre Fuglenes Morgenfang
i de Lövfulde Buske:

Der skal jeg med eegen Haand opelske fremede Vaxter,
rygte vellugtende Blomster,
og plante Træer for mine deylige Börnebörn.

Tvende trivelige Træer, som skulde blive Havens Ære:

Saa tænkte,

saå havde De BESCHE Grund til at tænke,
uden endnu at bygge Kasteller i Luften,
uden endnu at sværme i Archadiske Hyrde-Dröme;

Ja jeg bör nævne,
blandt hans behagelige Udfigter,
hvad i hans sidste Sundheds Dage
saå meget kildrede hans Indbildningskraft:

Han havde givet vor beröimte Bergenser,
Professör Vahl,

den förste Opmuntring til Bothanichen.

Denne ventedes,

De BESCHE havde bestemt ham sit Havehuus til Herberge,

Ikke haabede han at viise den vidtbereyfte Landsmand
noget Nyt;

men at kunde viise en Kiender noget Smukt;

Ja flere og større Skiønheder,
end denne lættelig kunde formode at finde
mellem sin Fødebyes truende Klipper.
Neppe kunde den heldige Digter
glæde sig meere til at oplæse sine nyefødde Vers
for en Ven af Smag,
end De BESCHE glædde sig til
at modtage denne Professor i denne Have.
Der ville han fortælle Havedyrkningens Vanskeligheder
og de kielnere Væxters Skiæbne
under en mindre lykkelig Himmelegn.

Der vilde han høre
om Alphernes Blomster,
og hvad man havde opdaget
i Lövernes Fædreneland Africa.

Der skulde disse tvende Disciple af Upsala Skole
endnu tale om Mesteren,
og strøe Blomster paa hans Grav,
der kiendte Naturen,
som en Mand kan kiende sin Have;

Men ach!

hvor lidet kunde vi fredlyse vore smaae Paradiser!
Sygdom, Sorg og Död ere Slinger i Græsset,
Det leegende Haab spiller Bold med os Dödelige,
Og en pludselig Nat trækker sig stundom op
over vor Glædes blideste Middag.

Vahl kom;

Hans Ven, De BESCHE, angreben af et Slag,
kunde

inter Ord sige ham,
neppe kiende ham,

netop udække mod ham en venkabelig Haand.

Smerterne toege af,
Kræfterne voxte,
Legemet syntes at igientage sin Förlighed.

Roe, tænkte man, og Luften og Haven
skulde fuldkomme Resten.

Han bringes derhen.

Han er, hvor han længe havde önsket at være;
men som levende död.

Han seer sin Have, og glædes ikke,

Han boer der, og trives ikke,

Kan tænke, men besværlig forklare Tanker,

Kan tale, men kun afbrudte Meeninger,

Seer godt, men kan neppe læse en halv Siide,

Har Kraft i Haanden, men skriver med Möye sit Navn,
og skriver det som en Lærling, der begynder.

Krænkende Forfatning for en Mand,

enduu i sine bedste Aar,

endnu saa tænkende, saa föelsom,

En Mand, för saa kiek til at udføre

alt hvad han lagde Haanden paa;

Nu som et Barn,

Nu, som een i sine egne Tanker

unyttig Jordens Byrde.

Nu næsten saadan,

som Overtroen i de mörkere Tider beskrev dem,
man foregav, at have været fortryllede,

Skröbelige Menneske!

Du lægger vidt udtæende Planer;

Den Evige seer dig,

Og seer i dig

Barnet, som lægger i Sanden;

Du bygger dig en Boelig til Forlystelse,
og den bliver dig et Sygehuus.

O! De BESCHE!

Hvad blev Dig din Have?

En Tumleplads for tünge Tanker,
En slibrig Stridsbane,
hvor Du bar din Siel som imellem dine Hænder,
hvor Sorger og Smerter opfillede sig i lange Rækker
paa Siderne af din Vey,

Hvor Dödens frygtelige Skygger hvævede
sin mørke Buegang over dit Hoved.

Din Have blev Dig et Gethzemaæ!

Dog — Ja — Et Getzemaæ blev den,
Og da först maaskee bar den sin Eyermand
de modneste Frugter.

Der var ofte din Siel bedøvet indtil Döden;

Der saae Du den, dig iskiendede Kalk;

Der gik Du og böyede dig under
din Faders rellende Haand,
og Du kyssede den tillige.

Der bebreydede Du dig selv de Feylskridt,
Du troede at have gjort.

Der tilgav Du med rört og saabent Hierte dem,
Du troede havde feylet mod dig.

Der begierede Du med en ydmyg Aand,
med korte, men brændende Bönner,
at mættes af de Naade Smuler,
som faldt af din HERres Bord.

Der besögte dig din Saligheds GUD
i dette traurige Stille.

Der blev din Siel
afvant fra Verden,

bekiendt med Döden;
dannet til det evige Liv,
Du blev affskaaren for at indpodes,
indpodet for at bære Frugt,
frugtbar for at høstes.
Du moednedes meere, jo meere Du visnede;
Derfor var din Döds Strid en Times Gierning,
Efter at din Bereedelse til Döden
havde varet Aar og Dag.

Jeg taler det jeg veed,
og vidner det jeg haver seet og hørt.

Tænkende Læser!
Tag dig heraf den Deel, du trænger til!
Giör dig herover hvad Betænkning du vil!
De BESCHES Skiebne

er et Biedrag til Menneskelighedens Historie,
Hans Sygdom

en Advarsel for Lykkens Sønner,

Hans Forberedelse til Döden

en Opmuntring for alle Retskafne,

Hans Död

et smerteligt Tab for mange Venner,

Hvor meget jeg selv föler,

at jeg er een af disse sidste,

kand være dig, min Læser!

lige gyldigt;

Men dette bör du viide:

At jeg ærer Sandhed meere end Venkskab;

Paa Pladen.

Her bevares
Støvet af en Hædersmand,
reedelig og kiek,
fornuftig og virksom,
gavmild og vennekier:
Støvet af en SmerTERS Mand,
plaget og skrøbelig,
hiemsøgt og ydmyget
under den valdige Haand,
som skulde ophøye ham i sin Tid,
Johan Carl De Besche

Apoteker i Bergen,
fød der den 8de Julii
1737,
gift sammesteds den 22de Julii
1762

med den igienlevende inderlig bedrøvede

Velædle Madame

BIRGITTE CATHARINE

fød FASTING,

velsignet i Ægteskab

med 2 Sønner og 1 Datter,

hvilken sidste alleene lever

og har ladet Faderen see

tvende elskværdige Børnebørn;

Död pludselig den 11te October 1787,

pludselig, men ikke overrumplet,

giennem mange Smerter

beredt til Döden,

ved mange Sorger

løsgjort fra Verden,

i stor Skrøbelighed

styrket med Naade,

midt i Velstands Skjød, midt i sine beste Aar

Sukkende efter Opløsning.

Sörgende Enke!

En Orm stak dit Kikajon,

og det visnede:

Der faldt

Din Dyens-Lyst,

Dit beste Træ,

Din Haves Prydelse,

Og selv er du færdig at nedbrydes

under Faldet;

Men ney;

Han er kun omplantet i en bedre Have,

Der skal og du staae eengang

og grønnes ved hans Side:

Der skulle I begge kaldes

Retfærdigheds Eeger,

HERrens Plantelse.

3504A